

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupíčkové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobkyně: **Z. Š.**, zastoupena Mgr. Janem Bučkem, advokátem se sídlem V. Nezvala 604, Frýdek - Místek, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní tř. 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2018, č. j. 5 A 50/2017 - 49,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 9. 11. 2016, č. j. 3405/16, žalovaná zamítla žádost žalobkyně ze dne 8. 11. 2016 o určení advokáta k poskytnutí právní služby zastoupení v řízení o ústavní stížnosti vedeném u Ústavního soudu pod sp. zn. IV. ÚS 3399/16. Dle žalované žalobkyně nesplnila podmínky pro vznik práva na určení advokáta podle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o advokacii“). Žalobkyně totiž měla právní pomoc zajištěnu na základě dohody o poskytnutí právních služeb ze dne 21. 9. 2016 uzavřené s advokátkou JUDr. Luciou Mališovou. Dle listinných důkazů žalobkyně od uvedené dohody dne 6. 10. 2016 odstoupila a odvolala udělenou plnou moc. K tomu došlo poté, co advokátka vytvořila návrh ústavní stížnosti neodpovídající podkladu sepsanému žalobkyní, který tato požadovala doslovně zapracovat do ústavní stížnosti. Žalovaná k popsánému ději uvedla, že i když je advokát v obecné rovině povinen dbát pokynů klienta, neznamená to, že by měl

přejímat jeho písemné projevy do svých podání. Je nepřijatelné a v rozporu se stavovskými předpisy, aby advokát doslovně přepisoval text klienta a pouze jej formálně opatřil svým podpisem. Advokát odpovídá za obsah a odbornost svých úkonů a při výkonu advokacie je nezávislý. Pokyny klienta respektuje věcně, formulace a odborné názory však volí dle vlastní úvahy. Institut povinného zastoupení advokátem byl do zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o Ústavním soudu“) vložen právě proto, aby podání adresovaná Ústavnímu soudu byla odborně a věcně způsobilá projednání. V posuzovaném případě bylo jen na vůli žalobkyně, zda ve spolupráci s advokátkou bude pokračovat a bude reflektovat její odborné názory a stanoviska. Žalobkyně tedy měla právní službu zajištěnu, advokátka její poskytování neukončila. Žalobkyně se do nynější situace dostala vlastním zapříčiněním.

II.

[2] Žalobkyně podala proti uvedenému rozhodnutí žalované žalobu u Krajského soudu v Brně, který ji usnesením ze dne 20. 1. 2017, č. j. 29 A 7/2017 - 22, postoupil Městskému soudu v Praze (dále též „městský soud“). Městský soud poté žalobu v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl. Uvedl, že návrhu na určení advokáta lze vyhovět při splnění dvou podmínek. První je nemožnost splnit podmínky pro ustanovení advokáta soudem. Tuto podmínku žalobkyně splnila, neboť zákon o Ústavním soudu neupravuje postup ustanovení advokáta soudem. Druhou je existence objektivní okolnosti, pro kterou se žadatel nemůže domoci poskytnutí právních služeb podle zákona o advokacii. Tato podmínka v posuzované věci splněna nebyla. Žalobkyně totiž měla právní pomoc zajištěnou na základě smlouvy s JUDr. Luciou Mališovou. Právní zastoupení však žalobkyně dobrovolně ukončila, aniž by advokátka zjevně vybočila z plnění svých povinností. K odkazu na § 16 zákona o advokacii městský soud uvedl, že povinnost advokáta řídit se pokyny klienta vyžaduje postupovat tak, aby byla účinně chráněna a prosazována práva a oprávněné zájmy klienta. To, v jakém rozsahu advokát promítne klientem poskytnuté skutkové informace do konkrétního podání, je odrazem jeho odborného postupu. Klient nemůže legitimně očekávat, že advokát rezignuje na odbornou úroveň výstupů své činnosti a bezvýhradně se podrobí jeho pokynům. Ukončila-li žalobkyně smlouvu o zastoupení „jen“ proto, že advokátka nepojala do návrhu ústavní stížnosti její text, konala ze své vůle, nikoliv z důvodu přičitatelného advokátce. Jednáním dle § 20 odst. 4 zákona o advokacii se sama žalobkyně vystavila riziku, že si včas nezajistí zastoupení advokátem pro řízení o ústavní stížnosti. Odmítnutí ústavní stížnosti je pak důsledkem jednání žalobkyně, která neuváženě ukončila smlouvu, jež jí zajišťovala povinné zastoupení v řízení před Ústavním soudem. Žalovaná si pro své rozhodnutí opatřila dostatečné podklady. Její povinností nebylo zkoumat, zda advokátka při poskytování konkrétních právních služeb prosazovala práva a oprávněné zájmy žalobkyně dostatečným způsobem. Zákonost rozhodnutí nijak neovlivnilo ani to, že je žalovaná vydala v týž den, kdy obdržela žádost žalobkyně. Rychlým vyřízení žádosti poskytla žalovaná žalobkyni časový prostor k nalezení smluvního advokáta. *Obiter dictum* městský soud dodal, že žalobkyně podala žádost k poštovní přepravě v předposlední den lhůty stanovené Ústavním soudem (výzva k odstranění vad ústavní stížnosti ve lhůtě 20 dnů ode dne doručení byla žalobkyni doručena dne 20. 10. 2016), tato tak uplynula v den, kdy žalovaná žádost obdržela. Žalobkyně tudíž nesplnila ani podmínku včasnosti, což mohlo být rovněž důvodem pro nevyhovění její žádosti.

III.

[3] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Namítla, že ve věci rozhodoval nesprávně obsazený soud, neboť v rozvrhu práce je u Mgr. Věry Jachurové uvedeno „*stáž od 01.08.2018 - 31.01.2019*“. Dále označila napadený rozsudek za nepřezkoumatelný a vnitřně rozporný. K tomu odkázala na části rozsudku, v nichž se městský soud vyjadřoval k rychlosti vyřízení žádosti stěžovatelky ze strany žalované, ke včasnosti její žádosti a tomu, že odmítnutí ústavní stížnosti podané bez zastoupení advokátem není důsledkem rozhodnutí žalované, ale jejího vlastního jednání. Dle stěžovatelky měl městský soud postavit najisto, že v důsledku rozhodnutí žalované neměl Ústavní soud jinou možnost, než její ústavní stížnost odmítnout, přestože jej požádala o prodloužení lhůty k doložení zastoupení advokátem. S ohledem na žádost o prodloužení lhůty adresovanou Ústavnímu soudu jí byl rozhodnutím žalované odepřen přístup k Ústavnímu soudu. Stěžovatelka proto navrhla, aby zdejší soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatelka dle všeho chybně vykládá poznámku o stáži uvedenou v rozvrhu práce u soudkyně JUDr. Věry Jachurové. Tato neznamená, že by uvedená soudkyně byla na stáž odeslána, ale naopak že v daném období vykonávala stáž v příslušném senátu městského soudu, a to v souladu se změnou č. 14 rozvrhu práce ze dne 27. 7. 2018. Dle žalované je rozsudek městského soudu přezkoumatelný, vnitřně konzistentní a vypořádává celý žalobní návrh. Zdůraznila, že městský soud nepřezkoumával rozhodnutí Ústavního soudu ve věci sp. zn. IV. ÚS 3399/16, ale rozhodnutí žalované, které je založeno na tom, že stěžovatelka měla zastoupení zajištěno a vzdala se jej bezdůvodně. Doplnila, že Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatelky proto, že neodstranila její vady i přes výzvu doručenou dne 20. 10. 2016. Lhůta stanovená k odstranění vad přitom uplynula dne 9. 11. 2016, tedy v den, kdy žalovaná obdržela žádost stěžovatelky a obratem o ní rozhodla. Po dobu od 21. 10. 2016 do 8. 11. 2016 byla stěžovatelka ve věci zcela nečinná, navíc dne 6. 10. 2016 vypověděla smlouvu o právním zastoupení advokátce. V souladu se zásadou *vigilantibus iura* jde negativní důsledek jednání stěžovatelky k její tíži. Takto zjevně postupoval i Ústavní soud, který o žádosti o prodloužení lhůty ani nerozhodoval. Žalovaná proto navrhla, aby zdejší soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud se předně zabýval namítaným nesprávným obsazením městského soudu, neboť v případě, že by tato námitka byla shledána důvodnou, znamenalo by to bez dalšího zrušení rozsudku městského soudu (srov. rozsudek tohoto soudu ze dne 22. 9. 2005, č. j. 6 As 26/2003 - 166).

[8] Stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla pouze následující: „Z rozsudku Městského soudu v Praze vyplývá, že soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže a soudkyně Mgr. et Mgr. Lenky Bahýľové, Ph.D., a Mgr. Věry Jachurové. V rozvrhu práce je u jména Mgr. Věry Jachurové uvedeno ‘stáž od 01.08.2018 – 31.01.2019’. Z uvedeného důvodu mám za to, že v této věci rozhodoval nesprávně obsazený soud.“ Nijak dále námitku nerozvedla. Závěr o nesprávném obsazení soudu tedy zjevně dovozuje toliko ze skutečnosti, že soudkyně Mgr. Věra Jachurová byla do příslušného soudního oddělení přidělena na základě stáže.

[9] Podle § 41 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, platí, že *[r]ozdělení jednotlivých věcí, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty, do soudních oddělení se řídí rozvrhem práce*. Podle § 42 odst. 1 písm. a) téhož zákona se v rozvrhu práce soudu zejména *jmenovitě určují soudci tvořící senát, samosoudci, přísedící, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé, kteří budou působit v jednotlivých soudních odděleních*.

[10] V posuzované věci rozhodoval městský soud o žalobě stěžovatelky dne 4. 10. 2018. Pro její projednání tak byl rozhodující rozvrh práce pro rok 2018. Právě rozvrhem práce a jeho dodržováním je zajištěno právo účastníků řízení na zákonného soudce a správné obsazení soudu. Složení senátu č. 15, který o věci stěžovatelky rozhodoval, odpovídá znění rozvrhu práce účinnému ode dne 1. 10. 2018, resp. již ode dne 1. 8. 2018, kdy nastoupila k městskému soudu na stáž Mgr. Věra Jachurová. Skutečnost, že soudce je ke konkrétnímu soudu a do konkrétního soudního oddělení umístěn na základě stáže, pak nemá na zákonnost obsazení soudu vliv. Jak vyplývá z nálezu Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2010, sp. zn. II. ÚS 721/10, soudce dočasně přidělený k určitému soudu se dočasně stává soudcem tohoto soudu na dobu, po kterou toto dočasné přidělení trvá: „soudcem určitého soudu [je] každý soudce, který k němu byl přidělen, přeložen anebo dočasně přidělen (ať už v režimu § 68 nebo v režimu § 69 zákona o soudech a soudcích), protože v každém případě dochází ke vzniku soudcovské kompetence u určitého soudu a v posledních dvou případech (resp. třech) současně k trvalému, resp. dočasnému vyvázání z kompetence u původního soudu (jak se ostatně i v posuzovaném případě stalo). Jinými slovy po dobu svého dočasného přidělení takový soudce nemá žádný skutečný vztah k soudu, od něhož byl přidělen.“ Nesprávné obsazení soudu tedy nelze dovozovat toliko ze skutečnosti, že jeden ze členů senátu byl do dotčeného soudního oddělení dočasně přidělen v rámci stáže. Na takového soudce je třeba po dobu stáže hledět jako na soudce daného soudu. Tato kasační námitka, nadto velmi obecně a neurčitě formulovaná, tak není důvodná.

[11] Ke zbývajícím kasačním námitkám považuje Nejvyšší správní soud za vhodné předeslat, že „míra precizace žalobních bodů do značné míry určuje i to, jaké právní ochrany se žalobci u soudu dostane. Čím je žalobní bod - byť i vyhovující obecnější, tím obecněji k němu může správní soud přistoupit a posuzovat jej. Není naprosto na místě, aby soud za žalobce spekulativně domýšlel další argumenty či vybíral z reality skutečnosti, které žalobu podporují. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by funkci

pokračování

žalobcova advokáta“ (viz rozsudek rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78). Uvedené závěry pak lze plně vztáhnout i na řízení o kasační stížnosti, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2018, č. j. 1 Ads 140/2018 - 44.

[12] Touto optikou posuzoval Nejvyšší správní soud kasační námitky stěžovatelky. Neshledal přitom, že by byl napadený rozsudek nepřezkoumatelný. Rozsudek městského soudu plně vyhovuje požadavkům na přezkoumatelnost stanoveným bohatou judikaturou Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu (srov. např. nálezy ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, č. 34/1996 Sb. ÚS, a ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, č. 85/1997 Sb. ÚS; nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, a ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75). Je z něj zřetelně seznatelné, že důvodem pro zamítnutí žaloby bylo nesplnění druhé podmínky stanovené v § 18 odst. 2 zákona o advokacii spočívající v nemožnosti domoci se poskytnutí právních služeb podle tohoto zákona. Městský soud přisvědčil názoru žalované, že stěžovatelka měla v řízení o ústavní stížnosti vedeném u Ústavního soudu pod sp. zn. IV. ÚS 3399/16 zajištěnu právní pomoc, avšak příslušnou smlouvu o poskytování právních služeb dobrovolně a neuváženě ukončila, aniž by bylo možné konstatovat, že dotčená advokátka vybočila z plnění svých povinností.

[13] Nelze souhlasit s názorem stěžovatelky, že je rozsudek městského soudu vnitřně rozporný. Jednotlivé pasáže, které stěžovatelka cituje v kasační stížnosti, totiž nelze vytrhávat z kontextu a posuzovat izolovaně. Úvaha, že bezodkladné vyřízení žádosti stěžovatelky je nutné považovat za postup v její prospěch, neboť rychlým vyřízením žádosti jí žalovaná poskytla časový prostor k nalezení smluvního advokáta, je součástí reakce městského soudu na žalobní námitku, že žalovaná o žádosti stěžovatelky rozhodla v tentýž den, kdy tuto žádost obdržela. Přestože stěžovatelka v žalobě neuvedla, proč by měl být uvedený postup žalované považován za nezákonný, městský soud se touto námitkou věcně zabýval a zkoumal, zda mohla rychlost rozhodování žalované poznamenat kvalitu jejího rozhodnutí. Žádné nedostatky však neshledal. Rozhodnutí obsahovalo všechny náležitosti, bylo srozumitelné a opřené o konkrétní - a dle městského soudu správný - důvod. Právě toto hodnocení je přitom podstatou reakce městského soudu na uvedenou žalobní námitku. Co se týče poukazu na výhodnost rychlého postupu žalované, nelze tento chápat jinak, než jako obecnou úvahu, že čím dříve se žadatel o určení advokáta dozví (negativní) výsledek vyřízení své žádosti, tím více času mu eventuálně zbývá k obstarání právní pomoci jiným způsobem. Této úvaze nelze ničeho vytknout, byť je pravdou, že vzhledem k okolnostem dané věci již stěžovatelce prakticky žádný prostor pro nalezení smluvního advokáta nezbýval. Tuto situaci však způsobila sama stěžovatelka, která žádost o určení advokáta podala až předposlední den lhůty stanovené Ústavním soudem k odstranění vad ústavní stížnosti, nikoliv žalovaná, která o ní naopak rozhodla obratem.

[14] Co se týče úvahy na závěr rozsudku městského soudu, že žádost stěžovatelky nebyla včasná ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii, je třeba zdůraznit, že se jedná o tzv. *obiter dictum*. Tato pasáž tedy neobsahuje důvody, pro které městský soud rozhodl o zamítnutí žaloby, ale pouze nezávazný právní názor městského soudu o opožděnosti žádosti vyslovený nad rámec rozhodovacích důvodů. Stížní námitky napadající právní názor, který učinil krajský soud mimo rámec rozhodovacích důvodů, nemohou být

uznány za zákonný důvod kasační stížnosti (srov. rozsudek tohoto soudu ze dne 21. 11. 2007, č. j. 8 As 52/2006 - 74). Městský soud přitom v této části rozsudku nepopřel vlastní rozhodovací důvody, ale pouze dále zdůraznil svůj závěr, že stěžovatelka se připravila o přístup k Ústavnímu soudu svým vlastním jednáním, kdy nejprve neuváženě ukončila smlouvu o zastoupení s JUDr. Luciou Mališovou a nadto postupovala liknavě, když žádost o určení advokáta podala fakticky až na konci lhůty stanovené k odstranění vad ústavní stížnosti. Touto úvahou dal městský soud najevo, že žalovaná expresním vyřízením žádosti učinila více, než by po ní bylo možné požadovat, a nebyla to tak ona, kdo zamezil přístupu stěžovatelky k Ústavnímu soudu.

[15] Nelze přisvědčit ani námitce stěžovatelky, že jí byl rozhodnutím žalované odepřen přístup k Ústavnímu soudu. Předmětem řízení před městským soudem byla otázka, zda bylo rozhodnutí žalované ve věci určení advokáta vydáno v souladu se zákonem. Městský soud přitom aproboval závěr žalované, že stěžovatelka nesplňovala podmínky pro určení advokáta stanovené v § 18 odst. 2 zákona o advokacii, neboť se mohla domoci poskytnutí právních služeb podle tohoto zákona. Proti tomuto posouzení stěžovatelka žádné věcné námitky nevznesla. Samo rozhodnutí žalované pak nebylo příčinou odmítnutí ústavní stížnosti stěžovatelky. Důvodem jejího odmítnutí bylo neodstranění vad ústavní stížnosti ve lhůtě stanovené Ústavním soudem, přičemž jednou z těchto vad byla skutečnost, že stěžovatelka nebyla zastoupena advokátem. Absence zastoupení však nebyla důsledkem napadeného rozhodnutí žalované, ale jednání samotné stěžovatelky, která nejprve bez vážného důvodu ukončila dohodu o poskytnutí právních služeb s JUDr. Luciou Mališovou, a následně zvolila poměrně liknavý přístup k zajištění zastoupení jiným advokátem. Za dané skutkové situace nelze v napadeném rozhodnutí či jeho důsledcích spatřovat odepření práva na přístup k soudu.

[16] Na žalovanou nelze přenášet odpovědnost za rozhodnutí samotné stěžovatelky ukončit bez dalšího dohodu o poskytnutí právních služeb v průběhu běhu lhůty pro podání ústavní stížnosti k Ústavnímu soudu, kde je zastoupení advokátem povinné. Smyslem institutu určení advokáta dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, tedy postupu, kdy Česká advokátní komora uloží danému advokátovi bez jeho souhlasu povinnost převzít zastoupení žadatele, je překlenout objektivní nemožnost tohoto žadatele zajistit si nezbytné právní zastoupení, nikoliv vyřešení subjektivní nespokojenosti žadatele se způsobem poskytování právních služeb stávajícím advokátem. Česká advokátní komora při určení advokáta ověřuje toliko splnění zákonem stanovených podmínek, tj. že 1) žadatel nesplňuje podmínky pro ustanovení soudem (např. se jedná o řízení před správními orgány), 2) více advokátů mu odmítlo poskytnout právní služby (např. z důvodu, že po nich žadatel požadoval výkon advokacie bezplatně) a 3) včas si požádal o určení Českou advokátní komoru (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 24. 11. 2016, č. j. 9 As 245/2016 - 31). Její povinností při tomto postupu však není zjišťovat, zda dosavadní advokát vykonával svoji profesi dostatečně kvalifikovaně a podle žadatelových představ. Podle zákona a etického kodexu mají takovou povinnost všichni advokáti. Pokud tak nepostupují, hrubě porušují své povinnosti a klient může využít stížnosti na Českou advokátní komoru, případně i vymáhat náhradu za způsobenou škodu. Není to však důvodem pro určení (jiného) advokáta dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii.

pokračování

[17] Vzhledem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[18] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a žalované, již by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti v řízení o kasační stížnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. června 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu